

Van: fracties Natuur en Water Natuurlijk

Betreft: schriftelijke vragen en antwoorden bestuurlijke informatiebrief 2022-41: bomenrij Volkerak

8-12-2022, januari 2023

Wij hebben kennis genomen van Uw bestuurlijke informatiebrief. Positief dat in stand houden van de bomenrij langs het Volkerak uitgangspunt is. We hebben ook gezien dat de nieuwe aanplant al gestart is. Niettemin roept de brief een aantal vragen op en voor een oordeel over de gang van zaken hebben wij het antwoord op deze vragen nodig.

Uit de brief blijkt dat in deze casus werken aan de oplossing van de ene crisis (klimaat en energie) de andere crisis (verlies aan biodiversiteit) versterkt. De verkeerde molens staan kennelijk op de verkeerde plek. Het gevolg is een beperking van het rendement van de molens omdat ze af en toe stil gezet moeten worden. Uit externe bronnen komt naar voren dat dit alleen bij specifieke omstandigheden en tijden hoeft. Tijd van het jaar, tijd van de dag, windsnelheid en temperatuur spelen een rol. Het rendementsverlies zou elders ongeveer 1% zijn. In Uw brief spreekt U van grote financiële consequenties en nadelig effect op de energietransitie.

WSHD is rechtstreeks verantwoordelijk voor de bomenrij en de grote populaties van verschillende vleermuis soorten die hier gebruik van maken. Uniek voor ons land en extreem belangrijk voor biodiversiteit.

Vragen

Waarom voelt WSHD zich verantwoordelijk voor het rendement van de windmolens?

1. Het waterschap voelt zich niet verantwoordelijk voor het rendement van de beheerder Kallista van windpark Oostflakkee. Wel voelt het zich verantwoordelijk voor het afwegen van alle belangen die ter plaatse spelen. Daarbij is gezocht naar een balans van het duurzaam in standhouden van de beeldbepalende bomenrij, de flora en fauna (biodiversiteit) en de opwekking van duurzame energie. Dat hebben we gedaan omdat een ecologische val is opgetreden voor met name de vleermuizen. Als beheerder van de bomenrij, was het waterschap al eerder van plan de bomenrij fasegewijs te vervangen. De bomenrij gaat naar verwachting nog circa 20 jaar mee. Door fasegewijs te werk te gaan wordt een kaalslag op lange termijn (20 jaar) voorkomen en krijgt jonge aan- of herplant de kans zich voldoende te ontwikkelen om de bomenrij in stand te houden. Om de slachtoffers (door aanvaring en vooral luchtdrukverschil) onder met name de vleermuizen te verminderen wordt begonnen met de kap- en herplant ter plaatse van de windmolens.

Op grond van welke gegevens komt U tot de conclusie: "uiteraard heeft dit grote financiële consequenties" voor de bedrijfsvoering van het windpark en nadelig effect op de energietransitie als hoger maatschappelijk doel"?

2. Het windpark heeft een ontheffing voor 30 jaar gekregen van de RVO (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland). Daarna wordt het windpark in principe ontmanteld. Daarmee zijn alle "standstill" uren direct negatief van invloed op de opwekking van duurzame energie en dus op de

energietransitie. Uiteraard heeft dat ook negatieve gevolgen voor de beheerder die geen duurzame energie kan opwekken en leveren, zoals in hun businesscase is opgenomen.

Wat is het rendementsverlies in geld en in elektriciteit en als percentage van de totale opbrengst?

3. Het waterschap beschikt niet over alle (bedrijfsgevoelige) gegevens. Kallista heeft aangegeven dat elke windmolen afgelopen jaar gemiddeld 900 uur heeft stilgestaan (ongeveer 38 dagen, zijnde meer dan 10% van de tijd). De verliezen daardoor als gevolg van het (vleermuis) "standstill" principe 4500MWh is geweest. Kallista is destijds bij de start uitgegaan van een jaarlijks verlies van 200MWh vanwege de bomenrij. Met een gemiddelde CO2 uitstoot van 331g/kWh elektriciteit in Nederland heeft dit een impact van ongeveer 1400 ton extra CO2. Met de kennis van de elektriciteitsprijzen kunt u een inschatting maken van de financiële omvang van het "standstill" principe.

Wat is het nadelig effect op de energietransitie, immers het speelt in een periode van weinig wind en veel zon?

4. Zie antwoord op vraag 3. De aanname dat het slechts speelt in een periode van weinig wind en veel zon, wordt niet onderschreven. Vleermuizen fourageren onder onze Nederlandse weersomstandigheden goed op de bewuste locatie in ons gebied.

Waarom laat U het rendement van de molens zwaarder wegen dan het belang van de populaties vleermuizen?

5. Het waterschap is een overheidsorganisatie die alle betrokken belangen dient te wegen. Hierbij heeft het het belang van het rendement van de windmolens niet zwaarder laten wegen dan de populatie vleermuizen. Zoals bij antwoord 1 aangegeven is gezocht naar een balans van de 3 aspecten (bomenrij, flora & fauna en energietransitie) om de ecologische val zo veel mogelijk te voorkomen.

Kapvakken

U kiest voor het kappen van bomen over per molen een strekking van 200 meter. In eerste instantie bij 2 molens. Onze inschatting is dat er op deze manier van de bomenrij niet veel over blijft en dat de functie voor vleermuizen niet veel meer zal voorstellen. Deze operatie brengt aanzienlijke kosten met zich mee is onze verwachting.

Vragen:

Waarom kiest U voor vakken van 200 meter bij 2 molens als proef?

6. Op basis van de ecologische onderzoeken, gedaan door het waterschap samen met Kallista, is gebleken dat in deze specifieke situatie van de lage windmolens met grote rotorbladen een zone van ruim 200 meter nodig is om het aantal vleermuisslachtoffers tot een minimum te kunnen beperken. Deze ruim 200 meter is opgebouwd uit de rotordiameter van 127 meter en 50 meter buffer aan weerszijde. De vlieghoogte van vleermuizen en vogels zal door deze kap verlaagd worden waardoor ze vóór aankomst bij de windmolen al voldoende laag zullen vliegen om veilig te kunnen passeren. Monitoring zal moeten uitwijzen of een vak van ruim 200 meter ook inderdaad genoeg is, voordat de vakken van de andere windmolens worden gekapt en herplant met maximaal 6 meter hoge bomen.

Deze maatregel wordt bij twee windmolens toegepast om ervaring op te doen en de ecologische val zo spoedig mogelijk op te heffen

Graag worden wij geïnformeerd over het onderzoek waar Uw keuze op is gebaseerd?

7. Zie het antwoord op vraag 6. Het 'mitigatieplan duurzame instandhouding bomenrij Volkerak, de ecologische val opgelost' d.d. 9 september 2022 is bijgevoegd. Zie bijlage 1

Waarom kiest U voor kap, immers volwassen populieren kunnen met vaak redelijk succes ook omgevormd worden tot knotboom? Wellicht kan bij het kiezen van de juiste hoogte een functie voor vleermuizen in stand blijven.

8. We houden de bomenrij duurzaam in stand. Daarbij gaan we fasegewijs te werk. Nu de levensduur rekken van de bomen betekent grootschalige kap over twintig jaar. Het knotten van populieren is alleen succesvol bij jonge bomen (bomen jonger dan 30 jaar). Vaak zien we dat oudere populieren wel uitlopen maar in het tweede jaar alsnog doodgaan door de te grote sapstroom vanuit de wortels. De huidige rij is meer dan 70 jaar oud. Daarom kiezen we nu voor herplant van nieuwe maximaal 6 meter hoge bomen in een divers assortiment. Zo wordt de komende jaren een nieuw en laag foerageergebied gevormd met een hogere algemene biodiversiteitswaarde die nog langdurig (100 jaar) in stand blijft. Om de bomenrij functioneel te houden voor vleermuizen is het juist nodig om nu jonge bomen te planten zodat er op de lange termijn altijd bomen in verschillende levensfasen zijn.

Zijn andere mogelijkheden om de "ecologische val" te beperken onderzocht? Gedacht kan worden aan detectie of het zodanig in de beplanting zetten van de voet van de molens dat er een corridor ontstaat tussen de bestaande bomenrij en de nieuwe beplanting.

9. Er zijn meerdere mogelijkheden onderzocht zoals het knotten of volledig weghalen van alle beplanting rond de windmolens. Gezocht is naar een langdurige en bestendige oplossing in de lijn van het duurzaam in standhouden door een gefaseerd aanpak van kap en herplant. Een detectiesysteem is al ter plaatse aanwezig en is vooral functioneel voor de zeearend en andere (grotere) vogels. Voor vleermuizen is een detectiesysteem geen oplossing door de grote aantallen vleermuizen. Belangrijk is dat slachtoffers onder de vleermuizen vallen door aanvaring, maar meer nog door de luchtdrukverschillen die ontstaan rondom de draaiende rotorbladen. Daarom moet te allen tijde worden voorkomen dat de vleermuizen bij de windmolens in de buurt komen (zie ook antwoord vraag 6.) Door bomen tot 6 meter hoog te herplanten in de buurt van de windmolens, blijft de bomenrij en daarmee de corridor en foerageergebied behouden.

Wat is de bijdrage van de exploitant aan deze operatie?

10. De vervanging van de bomenrij is de verantwoordelijkheid van het waterschap en is ook al eerder in de Programmabegroting voorzien. Het waterschap draagt dan ook de kosten van kap en her- en aanplant. De exploitant (Kallista) levert geen rechtstreekse bijdrage. Tijdens de "standstill" uren kan de exploitant van de windmolens geen duurzame energie leveren en loopt daarom inkomsten mis. Omdat de ecologische val niet direct maar gefaseerd in een aantal jaren kan worden opgelost, blijven zij de komende jaren geconfronteerd met "standstill" uren

Eerdere herplant

In de informatiebrief maakt U wederom melding van de herplant van 539 bomen elders op Goeree Overflakkee. In onze ogen is dat een aardig cadeautje aan de gemeente of een initiatiefnemer voor een bedrijventerrein. Immers deze laatste heeft zelf de plicht voor aanleg en onderhoud van de groenvoorziening. Met het invullen van een herplantplicht heeft het niet zoveel van doen. Immers hierbij speelt niet alleen de boom, maar ook de ruimte voor de boom en de zorg na aanplant een rol. Landelijke richtlijnen geven ook aan dat herplant in eerste instantie ook op dezelfde plek dient te gebeuren. De tijd heeft geleerd dat er geen argumenten waren om op een andere plek te planten.

Vraag:

Bent U niet met ons van mening dat we dit “handigheidje” van een vorig college achter ons moeten laten en ons meer op de toekomst moeten richten?

11. Wij delen uw mening van een “handigheidje” niet. Het besluit om tot herplant van een enkele bomenrij over te gaan van 600 bomen en de overige 539 elders op het eiland Goeree Overflakkee te planten is genomen in 2017. Toen gold er nog geen herplantplicht. Deze is in werking getreden bij het vaststellen door de Verenigde Vergadering van de Groenvisie op 15 september 2020. Met het vaststellen van het Groenbeleidsplan op 8 september 2021 richten wij ons inderdaad op een groene, duurzame en biodiverse toekomst.